

ความสุขในการทำงานของพยาบาลไทยในต่างมุมมอง

Work happiness of Thai nurses in a different point of view

ละมิตร์ ปึกขาว

Lamit Pukhaow

โรงพยาบาลปทุมธานี

Pathumthani Hospital

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสุขในการทำงานของพยาบาลไทยในต่างมุมมอง กลุ่มตัวอย่าง 12 คน เลือกรูปแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารโรงพยาบาล นักวิชาการ/อาจารย์พยาบาล แพทย์ ผู้ตรวจเยี่ยมองค์กรภายนอก และพระภิกษุ เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) กลุ่มผู้บริหารโรงพยาบาลมีมุมมองว่าพยาบาลไทยมีศักยภาพสูง เป็นผู้นำ ความสุขในการทำงานเกิดจากการให้ และการดูแลผู้ป่วย แต่งานหนัก ได้รับค่าตอบแทนน้อย ความก้าวหน้าทางวิชาชีพการงานน้อยกว่าวิชาชีพอื่น 2) กลุ่มนักวิชาการ/อาจารย์พยาบาลมีมุมมองว่า พยาบาลไม่มีความสุขในการทำงาน เพราะต้องบันทึกเอกสารจำนวนมาก มีงานประกันคุณภาพเพิ่ม ความก้าวหน้าในวิชาชีพการงานไม่ชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 และเทคโนโลยี และโรงพยาบาลรัฐบาลมีผู้บริหารมากเกินไป และ 3) กลุ่มแพทย์มีมุมมองว่าพยาบาลไม่มีความสุข เนื่องจากไม่ก้าวหน้าในวิชาชีพการงาน ไม่ได้รับการบรรจุ ค่าตอบแทนน้อย งานหนัก ถูกฟ้องร้องมากขึ้น ทำงานนอกเหนือวิชาชีพตนเอง และทำงานเอกสารมาก

คำสำคัญ: ความสุขในการทำงาน, พยาบาล

Abstract

This descriptive research aimed to describe work happiness of Thai nurses in a different point of view. A sample of 12 people, was purposively selected including hospital administrators, academician / instructors, physicians, external auditors and monks. Research instrument was an interview tool. Data were analyzed using content analysis.

The results are as follows. 1) Hospital administrators express their point of view that Thai nurses are leaders and have high potentiality. Work happiness is caused by giving and caring for patients, but work unhappiness is due to hard work, less compensation and less career advancement. 2) The academician/ nurse instructors said that nurses felt unhappy due to documenting overload from quality assurance work, unclear professional advancement, changes in society and technology, and too many hospital administrators. 3) The physicians said that nurses were unhappy because of less career advancement, non-available officer position, overload work from non-nursing tasks, and low compensation. In addition, their work are also risk to legal action.

Keywords: Work Happiness, Nurse

ความสำคัญของปัญหา

ความสุขในการทำงานส่งผลให้บุคคลมีความมุ่งมั่นตั้งใจ และเต็มใจเพียรพยายามทำงานให้สำเร็จก่อให้เกิดผลลัพท์ที่ดีต่อองค์กร มีผลผลิตเพิ่มขึ้น และลูกค้าพึงพอใจ (Fisher, 2009; Manion, 2003) ความสุขมีหลายรูปแบบ เช่น ครุมีความสุขเมื่อได้สอนลูกศิษย์ ตำรวจมีความสุขที่จับผู้ร้ายได้ พระมีความสุขเมื่อได้เทศนา เป็นต้น สำหรับวิชาชีพการพยาบาลซึ่งเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน เป็นวิชาชีพที่ทุกคนให้ความเคารพนับถือ รักและเทิดทูน เพราะพยาบาลมีหน้าที่หลักในการดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพทางกายและจิตใจทั้งในยามปกติและยามฉุกเฉินตลอด 24 ชั่วโมง ตั้งแต่เกิดจนถึงอายุขัย พยาบาลวิชาชีพมีจำนวนมากที่สุดในระบบบริการสุขภาพ และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพบริการของหน่วยงาน เป็นตัวขับเคลื่อนในกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย (พินิจ กุลละวณิชย์, 2558)

ทฤษฎีความสุข มีหลากหลาย เช่น ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการจำเป็นของ Maslow (1978) ที่เชื่อว่ามนุษย์ไม่ได้ต้องการเพียงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเท่านั้น แต่มีความต้องการการเป็นอิสระ การได้รับการยอมรับ และการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีทางการบริหาร และแนวคิดทางศาสนา ตัวอย่างผลการวิจัยเกี่ยวกับความสุขและความสุขในการทำงานของพยาบาลมีดังนี้ ละมิตร ปีกขาว (2557) ได้ศึกษาความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพไทยในเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึกพยาบาลวิชาชีพจากภาครัฐและเอกชน จำนวน 25 คน เลือกแบบเจาะจง พบว่าพยาบาลไทยมีความสุขจากการได้ช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย, ช่วยเหลือญาติ และครอบครัวของผู้ป่วย, การช่วยให้ผู้ป่วยปลอดภัย, การช่วยลดความวิตกกังวล, การมีส่วนร่วมช่วยเหลือดูแล การศึกษาในเชิง

ปริมาณ จำนวน 690 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน รายได้ จำนวนบุตร สถานภาพสมรส และตำแหน่งงาน ไม่มีผลต่อความสุขในการทำงาน พยาบาลภาครัฐและเอกชนมีความสุขในระดับมากไม่แตกต่างกัน ชูติกาญจน์ เปาหุย (2553) ศึกษาความสุขของพยาบาลในโรงพยาบาลทบวงมหาวิทยาลัยในเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือการสร้างความสุขของคนทำงาน ของอภิชัย มงคล, วัชณี หัตถพนม, ภัสรา เศรษฐ์โชติศักดิ์, วรรณประภา ชะลอกุล และละเอียด ปัญญาใหญ่ (2544) พบว่า ความสุขของพยาบาลในโรงพยาบาลทบวงมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับสูง และความสุขทางใจอยู่ในระดับสูงสุด Manion (2003) ศึกษาความสุขในการทำงานของบุคลากรสาธารณสุข 24 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าสิ่งที่ทำให้เกิดความสุขมี 4 ประการ ได้แก่ ความสนุกในการทำงาน การประสานงานที่ดี ความรักเอาใจใส่ในงาน และการได้รับการยอมรับนับถือ ยังไม่พบการศึกษา ความสุขในการทำงานพยาบาลในต่างมุมมองวิชาชีพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องนี้ เพื่อได้แนวทางส่งเสริมให้พยาบาลได้มีความสุขในการทำงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาสถานการณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพไทยในต่างมุมมอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ชนิดของการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นผู้บริหารโรงพยาบาลระดับสูง นักวิชาการ/อาจารย์พยาบาล แพทย์ ผู้ตรวจเยี่ยม องค์กรภายนอก และพระภิกษุ

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เลือกแบบเจาะจง

เป็นผู้บริหารโรงพยาบาลระดับสูงในกระทรวงสาธารณสุข และโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัย 5 คน นักวิชาการ/อาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลและมหาวิทยาลัย 3 คน แพทย์ 2 คน ผู้ตรวจเยี่ยมจากจากสถาบันรับรองคุณภาพสถานบริการ 1 คน และพระภิกษุจากวัดสวนแก้ว 1 รูป

เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีคำถามปลายเปิด 2 ข้อได้แก่ 1) ท่านคิดว่าสถานการณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในมุมมองของท่านเป็นอย่างไร? และ 2) มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริมให้พยาบาลมีความสุขในการทำงาน?

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลการวิจัยและการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนยินยอมให้คำสัมภาษณ์ และลงนาม หากระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลจะเพิกถอนก็สามารถจะกระทำได้

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลทุกคน ณ สถานที่ปฏิบัติงานโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ใช้เวลาคนละประมาณ 15-60 นาที โดยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพ และได้รับอนุญาตให้บันทึกเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จากการถอดเทปการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มให้มุมมองสถานการณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลไทยไว้ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารระดับสูง มองว่าพยาบาลไทยมีศักยภาพมากกว่าชาติอื่นๆ เป็นมนุษย์พันธุ์พิเศษ พยาบาลเป็นผู้นำ มีความภาคภูมิใจในตนเอง และความสุขในการทำงานของพยาบาลเกิดจากการให้และงานที่ทำ มิใช่เกิดจากการแสวงหา พยาบาลมีความสุขน้อย จากงานหนัก

เงินตอบแทนน้อย ได้รับโอกาสความก้าวหน้าทางวิชาชีพ การงานน้อยกว่าวิชาชีพอื่นๆ พยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดเอกชนมีความสุขจากการมีรายได้ที่มากกว่าพยาบาลในสังกัดรัฐบาล ในต่างประเทศ งานพยาบาลมีขอบเขตงานที่ชัดเจน พยาบาลไทยมีหน้าที่มากกว่าพยาบาลในต่างประเทศ จากต้องรับผิดชอบงานอื่นๆ ด้วย และดูแลผู้ป่วย

ตัวอย่างคำพูดมีดังนี้ “พยาบาลไทยมีศักยภาพมากกว่าชาติอื่น เช่น ทำงานนอกเหนืองานประจำได้ เป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ แสดงว่ามีความสุข เป็นความสุขในวิชาชีพ ดิฉันนั้นชื่นชมพยาบาลมาก ยอดเยี่ยมกว่าพยาบาลประเทศใดๆ ไม่ได้เียนยอ เพราะมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับประเทศอื่น ขอให้ภูมิใจในความเอื้อเฟื้อและจริงใจของพยาบาลไทย ดิฉันศรัทธาและให้เกียรติพยาบาลเสมอมา (A01)” “พยาบาลถือว่าเป็นมนุษย์พันธุ์พิเศษที่ความสุข ดูได้จากงานที่ทำจากการให้ จากการดูแลผู้ป่วย ดูแลประชาชนทั่วไปที่มารับการรักษา พยาบาลรัฐมาทำงานเอกชน มาเติมเรื่องรายได้ ลดความตรากตรำจากรัฐ พยาบาลเป็นอาชีพซึ่งทำงานหนัก ผมไม่แนะนำเลย (A03)” “เรื่องค่าจ้าง เงินตอบแทนไม่มากนักเมื่อเทียบกับเอกชนหรือต่างประเทศ ในหลายๆ ประเทศคิดเป็นรายชั่วโมง ค่าจ้างสูงมาก เช่น ฟิลิปปินส์ มีความสุขมากเพราะค่าตอบแทนสูงมาก everything is money ค่าตอบแทนเป็นชั่วโมงชัดเจน งาน SCOPE ชัดเจน ของเราหน้าที่เรามากกว่ารับผิดชอบในส่วนอื่นด้วย งานพยาบาลมีการเติมพันด้วยความเจ็บป่วย” (A04) “สิ่งที่ทำให้มีความสุข เรียบอกนโยบายแต่ละปีให้ทุกคนทราบ ประชุมร่วมกัน เสนอความคิดเห็น ฟังเขา และถามว่าทุกคนพร้อมที่จะไปด้วยกันไหม ให้เขามีส่วนร่วม อีกร้อยการมอบหมายงานแต่ละคนไปเลยให้รับผิดชอบ เราไว้ใจเขา ถึงเวลาตามงาน ไม่ล้วงลูก (A07)” “ความสุขในการทำงานคือ การได้ดูแลผู้ป่วย ให้

หายปกติในระยะยาวเขากลับมาเยี่ยมเรา เราจะมีความสุข การทักทาย ยิ้มแย้ม พุดคุยกับเราเป็นอย่างดี” (A05)

2. กลุ่มแพทย์ มองว่าวิชาชีพการพยาบาลได้รับโอกาสความก้าวหน้าทางวิชาชีพการงานน้อยกว่าวิชาชีพอื่น พยาบาลไม่มีความสุขในการทำงานเนื่องจากค่าตอบแทนน้อย ขึ้นเงินเดือนต้น ไม่ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการ ไม่มีเวลาให้ครอบครัว งานหนักในตึกผู้ป่วยที่หนัก งานตึกพิเศษจะเบากว่า ส่วนพยาบาลอาวุโสมีความสุขมากกว่า เช่น ผู้ที่ทำงานเวชกรรม ถูกฟ้องร้องมากขึ้น เพราะพยาบาลทำงานนอกเหนือวิชาชีพตนเอง มีงานเอกสารมากเหตุ เพราะพยาบาลมีมากกว่าวิชาชีพอื่นๆ จึงต้องทำงานที่หลากหลาย และมีภาระงานสูง

ดังตัวอย่างคำพูดดังนี้ “พยาบาลไทยจะมีความภูมิใจในวิชาชีพขึ้นอยู่กับสถานที่ทำงานด้วย ในกระทรวงสาธารณสุขปัจจุบันไม่มีความสุข เงินน้อย งานหนัก เวลาไม่มี พยาบาลไทยในภาพมหาลัยงานจะน้อย จะมีความสุขมากกว่า ผมพูดแทนให้ว่าพยาบาลถูกกดขี่ค่าจ้างน้อย การเติบโตต่างๆ ช้า ต้องสะท้อนให้ กพ.ร... (A02)” “พยาบาลมี Work Load สูง เป็นการทำงานที่เป็นผู้ให้ตลอดมาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีความสุข ในการทำงานต้องมีใจรัก ก่อนศึกษาวิชาชีพพยาบาล น่ากลัวคือทำ paper work มันต้องระวังมากๆ ในต่างประเทศไม่มีเพราะมีคนพิมพ์ต่างหาก” (A05)

3. กลุ่มนักวิชาการ /อาจารย์พยาบาล ให้มุมมองว่า ในอดีตพยาบาลมีความสุขมากกว่าในปัจจุบันซึ่งพยาบาลไม่มีความสุขในการทำงาน เนื่องจากภาระงานสูงเกินไป ในโรงพยาบาลของรัฐ มีผู้บริหารมากเกินไป นโยบายความก้าวหน้าในวิชาชีพการงานไม่ชัดเจน แต่พยาบาลมีคุณค่าในตัวเอง มีการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มมีการประกันคุณภาพ พยาบาลต้องบันทึกเอกสารจำนวนมาก ในประวัติ การเปลี่ยนแปลงของสังคมทางวัตถุเจริญขึ้น

สู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวอย่างคำพูด ได้แก่ “ด้านจิตใจเป็นสิ่งสำคัญมาก หมายถึงความสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิก ความสามัคคีการทำงานที่ไปด้วยกันได้ หัวหน้ายุติธรรม สร้างบรรยากาศในการทำงานที่สำคัญมาก ได้พักผ่อนที่เพียงพอ การได้รับค่าตอบแทนจากญาติ หรือตัวผู้ป่วย (A06)”

4. กลุ่มผู้ตรวจเยี่ยมจากองค์กรภายนอกเอกชน ให้มุมมองว่า พยาบาลจะมีความสุขในการทำงานได้นั้น ต้องมีใจรักในงาน สนุกกับการทำงาน ทำงานโดยไม่มี ความขัดแย้งกับผู้อื่น การดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่าย การมีครอบครัวที่อบอุ่น และคนในครอบครัวมีความเข้าใจ และผลงานเป็นที่ยอมรับของคนอื่น

ตัวอย่างคำพูด ได้แก่ “แต่ด้วยใจรักงานยังทำงาน ต่อมาจนทุกวันนี้ ความสุขของพี่คือ การมีครอบครัวที่มีความสุขทุกคนในครอบครัวมีความเข้าใจกัน จึงไม่มีปัญหาขัดแย้งกันในครอบครัว ดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่าย พี่ทำงานกับผู้ร่วมงานโดยไม่มี ความขัดแย้งกัน พุดคุยกันได้ มีความสนุกกับการทำงาน แล้วผลงานเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องมาเสมอ สิ่งเหล่านี้ทำให้พี่มีความสุขค่ะ” (A07)

5. พระภิกษุ มองว่าพยาบาลจะมีความสุขในการทำงานได้ต้องมีจิตบริการ สนุกกับการทำงาน มีสติในการทำงาน มีความหนักแน่น เยือกเย็น ไม่หงุดหงิด มีจรรยาบรรณ และต้องเป็นครูรักศิษย์

ตัวอย่างคำพูด ได้แก่ “อันดับแรก ต้องมีนักจิตบริการ ความเป็นคนที่มีจิตบริการจะเกิดความรู้สึกเป็นสุข สนุกกับงาน ต้องรู้สึกว่าเป็นงานที่เรารักมากที่สุด ต้องมีอารมณ์ขวนขวายในการทำงาน มาแรง ต้องพยายามทำงานจนสำเร็จ อะไรที่ช่วยคนไข้ได้ ให้ช่วย เรามีชั่วโมงบินสูง ต้องทำให้ปัญญาสูงไปด้วย สิ่งเหล่านี้จะทำให้งานสำเร็จ คนก้าวหน้า เป็นองค์พยาบาลที่เข้มแข็ง มีชื่อเสียง มีหน้ามีตา เป็นที่ไว้วางใจ”

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มให้มุมมองในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพยาบาลโดยกลุ่มนักวิชาการและอาจารย์พยาบาล และกลุ่มแพทย์ มองที่ลักษณะงานว่ามีภาระงานมาก เนื่องจากต้องทำงานนอกเหนือวิชาชีพ มีงานเอกสารเพิ่มจากงานประกันคุณภาพ งานหนัก โอกาสถูกฟ้องร้องมีมาก มีการเปลี่ยนแปลงในสังคม และมีผู้บริหารมากไป และเกี่ยวข้องกับกาได้รับค่าตอบแทนที่น้อย และความก้าวหน้าในวิชาชีพการงานมีน้อย ส่วนผู้บริหารโรงพยาบาลและผู้ตรวจเยี่ยมมององค์กรภายนอกมีมุมมองในปีจจัยการบริหารงานในองค์กรที่แตกต่างไปได้แก่ ในเรื่อง ผู้นำ ความขัดแย้งในการทำงาน ค่าตอบแทน ความก้าวหน้าในวิชาชีพ และการดำรงชีวิตส่วนตัวและครอบครัว ส่วนพระภิกษุมีมุมมองที่เน้นด้านจิตใจของพยาบาลต้องมีจิตบริการ มีสติ มีความหนักแน่นและมีจรรยาบรรณ ส่วนที่มองเห็นตรงกันคือ ความสุขของพยาบาลเกิดจากธรรมชาติของการปฏิบัติงานที่มีการให้ และความรักในงาน

จากมุมมองของกลุ่มตัวอย่างเพียง 12 คน ซึ่งยังไม่สามารถเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มได้จากวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และจำนวน แต่ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของพยาบาลจากมุมมองที่ได้ มีความสอดคล้องกับผลวิจัยในเชิงปริมาณของนักวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับรายได้ ความก้าวหน้าในวิชาชีพกับความสุขในการทำงานและความพึงพอใจในงานดังนี้

จารุพรรณ แก้วล้วน (2544), นฤมล เรืองโอสถ (2547) และศุภณีย์วิจัยความสุขชุมชน (2551) พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกษิณี ขาวยั้งยืน (2546) พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีระดับเศรษฐกิจสูง มีความพึงพอใจในงานสูงกว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การมีรายได้ที่เพียงพอจะทำ

ให้บุคคลสามารถตอบสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานในชีวิตได้ จะช่วยลดการรับรู้ต่อภาวะความเครียด และเพิ่มระดับความผาสุกด้วย (Jacobs & Gerson, 2001) ไตรทิพย์ ฤาชา (2552) พบว่า ความสุขในการทำงานมีความสัมพันธ์กับรายได้ ค่าตอบแทน ชื่นกฤทัย กาญจนะจิตตรา และคณะ (2552) และ ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, กาญจนา ตั้งชลทิพย์, สุภรต์ จรัสสิทธิ์, เฉลิมพล สายประเสริฐ, พงศา บุญยติธนะ และวรรณภา อารีย์ (2555) พบว่า การได้ทำงานในที่ทำงานที่มั่นคง มีความก้าวหน้า การเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาอย่างทั่วถึง การมีผู้บังคับบัญชาที่มีความเมตตาและกรุณา การมีเพื่อนร่วมงานที่จริงใจ การได้รับสวัสดิการที่พอเพียง และการได้รับความปลอดภัยจากการทำงาน คนทำงานก็จะทำงานอย่างมีความสุข ละมิตร์ ปีกขาว (2557) พบว่าความสุขในการทำงานของพยาบาลขึ้นอยู่กับสวัสดิการเรื่องค่าตอบแทนที่เหมาะสม และการได้รับการบรรจุ ไตรทิพย์ ฤาชา (2552) พบว่าการที่หน่วยงานสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในงานโดยให้ไปอบรมและสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพ และประสิทธิภาพในการทำงาน ความก้าวหน้าในงานก่อให้เกิดความผาสุกของบุคลากรมีความพึงพอใจในงาน ซึ่งตอบสนองความต้องการของบุคลากรทำให้ชีวิตมีคุณค่า มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของงาน (ประภัสสร ฉันทศรีธการ, 2544)

ข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมให้พยาบาลมีความสุขในการทำงาน ควรพิจารณาถึง ค่าตอบแทนการทำงานที่เหมาะสม ความก้าวหน้าในวิชาชีพการงาน การลดภาระงานที่ไม่ใช่งานพยาบาล การลดความขัดแย้งในการทำงาน การส่งเสริมภาวะผู้นำ การส่งเสริมการดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่าย และความผาสุกของครอบครัว

เอกสารอ้างอิง

- เกษิณี ขวัญยืน. (2546). *ปัจจัยด้านชีวิตสังคมและจิตลักษณะบางประการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกรพยาบาลและความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหออภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลศูนย์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- จารุพรรณ แก้วล้วน. (2544). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา, ชาย โพธิสิตา, กฤตยา อาชวนิจกุล, อุมารณณ์ ภัทรวาณิชย์, กุลวีณ์ ศิริรัตน์มงคล, ปาณฉัตร เสียงดัง และคณะ. (2551). *สุขภาพคนไทย 2551. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.*
- ชุติกาญจน์ เปาทุย. (2553). *ศึกษาระดับความสุขในการทำงานของพยาบาล: กรณีศึกษา โรงพยาบาลศิริราช. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ไตรทิพย์ ฤาชา. (2552). *ความสุขในการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกำแพงเพชร. งานนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.*
- นฤมล เรืองโอสถ. (2547). *ความพึงพอใจในงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- ประภัสสร ฉันทศรัทธากา. (2544). *การวิเคราะห์ตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลประจำกรโรงพยาบาลศูนย์. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พินิจ กุลละวณิชย์. (2558). *ปัญหาการขาดแคลนพยาบาล. ค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2558, จาก www.hfocus.org/content/2015/03/9455*
- ละมิตร์ ปีกขาว. (2557). *ความสุขในการทำงานของพยาบาลไทย. ดุษฎีนิพนธ์บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ, มหาวิทยาลัยชินวัตร.*
- ศูนย์วิจัยความสุขชุมชน. (2551). *ประเมินความสุขของคนทำงาน (Happiness at workplace): กรณีศึกษาประชาชน อายุ 18 ปี-60 ปี ที่ทำงานในสถานประกอบการและองค์กรธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.*
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, กาญจนา ตั้งชลทิพย์, สุภรต์ จรัสสิทธิ์, เฉลิมพล สายประเสริฐ, พอดตา บุญ-ตีนะ และวรรณภา อารีย์. (2555). *คู่มือการวัดความสุขด้วยตนเอง (HAPPINOMETER: The Happiness Self Assessment) (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- อภิชัย มงคล, วัชณี หัตถพนม, ภัศรา เซษฐิโชติศักดิ์, วรรณประภา ชะลอกุล และละเอียด ปัญโญใหญ่. (2544). *การศึกษาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย (ระดับบุคคล). ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.*
- Fisher, E. A. (2009). Motivation and leadership in social work management: A review of theories and related studies. *Administration in Social Work, 33(4), 347-367.*
- Jacobs, J., & Gerson, K. (2001). Overworked individuals or overworked families?: Explaining trends in work, leisure, and family time. *Work and Occupations, 28(1), 40-63.*

- Manion, J. (2003). Joy at work: Creating a positive workplace. *Journal of Nursing Administration*, 33(12), 652-655.
- Maslow, A. H. (1978). A theory of human motivation in W. E. Natermeyer. (Ed.), *Classics of organizational behavior* (pp. 42-57). Oak Park, IL: Moore Publish.